

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Földmivelés, ipar — II. és kereskedelem.

(:P.) Mai társadalmi és politikai berendezkedésünk mellett elszomorodott szívvel kell tapasztalni, hogy a földműves néposztály rohamlépésben halad azon a lejtőn, amelyen hovatovább lehetetlenné válik a megállás és biztosan a teljes züllés posványába lehet jutni.

A nép vezetésére hivatott közigazgatási tisztviselői kar, annyi oldalról van az állami teendőkkel körülhalmozva, hogy minden idejét annak ellátása köti le, s még ha ámbíciója lenne is a tulajdonképpeni hivatásának teljesítésére, arra időt szakítani képtelen. A közigazgatási tisztviselői kar által teljesítendő állami funkciók különben oly természetűek, hogy látszólag s legtöbbször a nép zaklatásának színezetével bírnak, s így már e miatt is a nép a tisztviselőkben ellenséget lát, s mint ilyenhez tanácsért a végső esetben sem fordul.

A nép bizalmatlanságát különben még egyéb okok is előmozdítják, amelyek között természetesen, hogy nem tartozik utolsók közzé a tisztviselői választások alkalmával, a népakarat nyilvánításának a lehetetlenné tétele, ami természetesen első sorban is a vármegyék mai szervezetében nyilvánul meg a legtökéletesebben.

Ki is voltaképpen ma a vármegye? Törvény szerint a részben választói jogosultak szavazatával arra érdemesítettek, részben pedig a vagyonuk révén arra képesítettek testülete.

A virilizmus ha valahol roppant veszedelmes a közintézményekben, mivel az nem a reá termetteket, az arra hivatottakat állítja a küzdőterre, hanem a szerencse fiait, legyenek azok bár nem valami tökéletesen is felruházva azzal az isteni adománnyal, amit éznek, tehetségnek és képességnek nevezünk.

Mint hogy pedig minden szentnek magatél hajlik a keze, mi sem természetesebb, hogy a saját érdekei előmozdítására törekvő virilista, igyekszik vagyonában rejlő hatalmával odahatni, hogy a választott bizottsági tagok veszedelmesekké reájuk ne legyenek, s így kerülnek be bizottsági tagokká a jegyzők, községi bírók, közigazgatási tisztviselők, s így válik egy személyléc a bíráló a bírálendőval, vagyis az a tarthatatlan állapot születik, hogy az gyakorol ellenőrzést is, akit ellenőriz.

Törvény intézkedik arról, hogy egy részvénytársaságnál igazgató, felügyelő, könyvelő és pénztárnok egy személy nem lehet, tehát a kisebb társadalmi körzet egészséges viszonyai törvényileg garantáltak.

Vajjon az a közigazgatási tisztviselő, akit a főispán bármely percben felfüggeszthet állásától, s a felfüggesz-

tés odiumaként a nyomorba dönthet és meghurcolhat anélkül, hogy lelkiismeretén kívül a megyében azért valakinek felelős volna; az a tisztviselő, akinek feje fölött függ a Damofkles kardja, mer-e szembehelyezkedni üggy helyzetében felettesének; legyen bár annak intézkedése törvénytelen is?...

Nem és ezerszer nem.

Az ily tisztviselő parancsnak tekinti a felettes minden óhajlását, s megragad minden alkalmat, hogy a közvélemény megnyilatkozásának akadályt teremtsen, hogy a felettes óhaját teljesüléshez juttassa. S mikor a nép látja, hogy a verejtékes keresményéből főtartott tisztviselői kar még az ő óhajának is gátul szegődik, természetes, hogy abban a tisztviselőben csak ellenséget lát, s még természetesebb, hogy ügyes-bajos dolgában tőle tanácsot nem kér; tartván attól, hogy az által leköteltette talál lenni.

Tessék megtisztítani a vármegyei rendszert a mai fonákságaitól. Tessék a vármegyei tisztviselői karnak oly fizetést adni, hogy minden ügyes-bajos dolgot a népnek ingyen, külön díjazás nélkül végezhesse el. Tessék elvenni a passzív választói jogot, s így módot és alkalmat teremteni arra, hogy a nép és a tisztviselő között bizalmas legyen a viszony, hogy a nép a tisztviselőkben jó barátot és tanácsadót lásson, s hogy az a tisztviselő hivatását be is tölthesse.

Egyben nevelni kell a tisztviselőt és csak azokat szabad hivatalba juttatni, akik a hivatásukat tudják, szeretik, nem mint ma, akiknek nagyobb az atyafisága.

A nagy hal rendszerint elnyeli a kicsit s így ami silány kis összeg ma a földműves bajának megszüntetésére, mint morzsa hulladék fel van véve, mind, mind a nagybirtokoknak jut.

De a nagybirtokoknak jut minden egyéb kedvezmény is. Szeszgyárat szövetkezett kisbirtokosok akkor sem nyertnek el, ha térdig elkoptatják lábukat a kilincseléssel. Dohánytermelési engedélyről, kisbirtokosnak még álmodni sem szabad, bár ott, ahol forgós rendszerű gazdálkodást folytat a lakosság, annak még felügyeleti szempontból se lehetne akadály. De mivel ez zsirosabb jövedelmet biztosít rendszerint azok kapják el, akiknek arra oly igen nagy szükségük sincsen, akik anélkül is bort ihatnak, míg a másik csak vizet iszik.

A munkás-kérdés minden odiuma a legszegényebb néposztályra nehezedik, mert a nagybirtokosnak módja és alkalmat van arra, hogy gépek beszerzésével a kézi munkát szükségtelenné tegye, sőt gépek beszerzését államsegélyek teszik lehetővé. Ki hallott azonban valaha is róla, hogy a kisgazdák közbirtokosainak valamelyik földművelési miniszter csak egy vető vagy arató

gépet adott volna is. Pedig az így kiadandó segély bőséges kamatot hozna az államnak, mert a nép jólétének fokozása közvetve az államot erősíti és teszi hatalmassá.

Igy vagyunk különben az értékesítéssel is. Vajjon jutott-e valaha eszébe akármelyik kormány, hogy a hadsereg szükségletét a kistermelőktől szerezzék be s a hasznot, amit ma egyes nagyoknak juttatnak, a kisegyzisztenciáknak juttatnák?

Szükséges lenne továbbá a földművesek kamarai képviselőit és szervezetét megteremteni úgy, hogy a szervezetbe a 100 holdnál nagyobb birtokos részt ne vehetne, hogy ezáltal a szorosán vett kisegyzisztenciák érdekei erős támogatásra lelnének, s hogy előállna az az előbb-utóbb ugyis bekövetkezendő állapot, hogy nélkülök és ellenük, ne az 1000 holdasok érdekszövetsége mondja ki a döntő szót...

A politikai helyzetről.

— Fővárosi tudósítónktól. —

A rövid életű fegyvertünet leteltével ismét sötét felhők kezdenek tornyosulni a magyar politikai égbolton. Nap-nap után jobban közeledik a pillanat, mikor a nagy erők, melyek most egymással szemben állanak, elszánt élet-halálharcukat megvívják. Gróf Apponyi Albert történelmi erőmérkőzésnek mondotta a küzdelem e fázisát és valóban amaz évszázados harc képe tárul elénk, a melyben a hazafias kuruc vívja nemzeti létének halált megvető küzdelmét az ország főmaradhatása érdekében a labanc, a korszaknemzedékekkel szemben.

A kimondott cél a véderőjavaslatok megbuktatása és a nemzet ellenálló képességének biztosítása érdekében az általános, egyenlő és titkos választói jog kivívása.

A véderőreformról a nemzet jogainak a hadseregben való érvényesítése nélkül beszélni nem lehet és hogy ennek ideje és lehetősége egy jogai védelmében kitartásra és ellenállásra képes nemzetnél elérkezzék, az ut a véderőreformhoz a választóijogon keresztül vezet. Ezt a kijelentést tette a függetlenségi és 48-as párt hivatalos szónoka: Holló Lajos és erőteljes visszhang kelt a nyomában a 48-as eszmék képviselőinél.

Felreismeri a helyzetet, a ki csak egy pillanatig is azon illúzióban ringatja magát hogy bármekkora többségnek és bármilyen eszközökkel dolgozó többségi vezérnek egy nemzet igazságait, évezredes alkotmányos jogait eltemetni sikerül. A legrövidlátóbb politika a negáció álláspontjára hegyezkedni és a mikor az újabb világtörténelmi események a nemzet öntudatra ébredésének olyan bámulatos eseteit mutatják fel, elkeseríteni és kétségbeesésbe kergetni egy egész országot, a melynek a nemzeti léthez joga van, amely a nemzeti lét teljességéhez nyelvében és jelvényeiben tiszta magyar hadsereget kíván.

Az meg absolute antiszociális érzékre, vall, a mikor a milliányi jogfosztott magyar nép kenyérért és jogért kiáltó szava előtti bezárják füleiket és a nagy társadalmi revolu-

ció napját hozzák közelebb minden pillanattal, mellyel késleltetik egy tisztességes közéletet megteremtő általános, egyenlő, titkos választójog törvénybe iktatását.

Kevés a sokból — sok a kevésből.

— A mai társadalom. —

Ditró, 1912. január hó.

A mai társadalmi, közigazgatási életben, szervezetben az emberi és isteni törvényekkel merően ellenkező, rend- és természetellenes dolgok, esetek hasonlíthatatlanul nagyobb számban tűnnek fel fekete, sötét fellegek gyanánt, mint valaha. Ezt minden gondolkodó ésszel, belátással bíró ember látja, tapasztalja, érzi, tudja.

A belső családi életet, a társadalmat, a községi szervezetet őrölő férgek száma újabb időben rettenetes módon megsokasodott. S az a legszomorítóbb, a legmegdöbbentőbb, hogy épen azon egyének között található a legtöbb tág lelkiismerettel bíró, táglelkiismeretre mutató egyént, akiknek hivatásuk, kötelességük a népet, melynek érdekeit vannak hivatva védeni a kufár, a kalmár, a földi ördögöktől, más vagyonára éhezett hiénáktól, sem Istent, sem hazát nem ismerő szörny-szülöttektől megvédelmezni.

Oly egyénektől, kik jelleg tekintetében nem tartoznak fajunkhoz, kik külön faj lévén, külön magukhoz méltó faji érdekeket képviselnek, más világnézetet vallanak. S kiknek egyedüli átkuk, hogy közöttünk a nép között laknak.

Az a legsajnosabb, mint említettem, hogy vannak olyan egyének széles e hazában, kik ezek mellé állanak, ezeknek szegődnek bérenceikké — gyalázatos munkájukhoz.

Hogy ez a jelenség micsoda óriási veszedelmet hord magában, azt csak az sejtí, ki a nép között él.

Ezzel éppen úgy vagyunk, mint azon nevezetes, hatalmas, óriási vastagságú s nagyságú gyönyörű tölgyfával, mely századokon dacolt a viharral, orkánnal, az idő minden viszontagságaival anélkül, hogy egyes kisebb ágain, melyek helyett más, új nőtt, nagyobb veszteség érte volna. Fönmaradt anélkül, hogy életét, fönmaradását gyökerében veszélyeztette volna. De egyszer valahonnan szű került élete fájába, amely örölni kezdte a rendíthetetlen fatörzset, életét fön-tartó fáját. Levelei, ágai kezdetek lehullani anélkül, hogy ujjakkal pótoltatott volna, s végül semmivé lett, elpusztult. A nyílt ellenséggel tudott harcolni, az oroszánokkal diadalmasan, hajlíthatatlan derékkal szembe szállani, de egy semmi lelkü állat... megörölte, életerejét kirágtá.

Mintha Machjavelli eszméit akarnák lent megvalósítani, kik hivataluk gyakorlása közben ily dolgokhoz szegődnek. Ez azt tanította a fejedelmeknek, hogy politikai haramiság nemcsak volt és van, hanem lesz is, sőt kell is lennie, mert az örök változhatatlan törvény arra intette könyvében a fejedelmeket, hogy szokjanak hozzá a gonosz-sághoz és kegyetlenséghez, mivel nincs biztosabb a gazdagság, alapjához, mint a nép elpusztítása és hogy kövessék az oroszánt és rókát. Habár Russzeo reá sütötte, hogy Machiavelli volt a világon a legnagyobb ördög, ki a jót és nemeset legjobban félre értette, mégis lépten-nyomon akadnak ilyenek az életben s szép hazánkban, mint a hírlapok, a tények igazolják.

Azt kérdezheti valaki, hát mi viszi a nép gyermekeiből felemelkedett hivatalnokokat, a tudományos emberek egy részét ezen erőszakos, népet pusztító, a haza jövőjét aláásó ördögi utjukra!?

Nagyon könnyű a felelet. A mai nehéz viszonyok között egyik-másik egyének családi birtoka lévén, mint hivatalnok is több pénzt költöhet el. Jobban mondva: a „korszellemnek megfelelően élhet“. Oly dolgokat engedhet meg magának, amelyek fölöslegesek ugyan, de azért mégis megteheti minden nagyobb, nem lelki, hanem anyagi zavarok nélkül.

Most már vannak magas állásban lévők, kiknek családi vagyonuk vagy elfogyott már, vagy nem volt s akik mégis, nehogy a „korintószavára“ nem hallgatva, elmaradjanak — ők is mennek a rosszul gondolkodó, de vagyonosabb osztály után s egyszer csak akkor veszik észre magukat, mikor hinárba jutottak, honnan nincs szabadulás.

Egy kétségbe esett, tekintélyét féltő hivatalnok lesz belőle, aki bármire kapható, ha csak legkisebb reménye is lehet, hogy magát kiemelheti a bajból. S ezt csak úgy teheti, ha a maga bűnének betömése helyett, maga helyett a moesárba sok ártatlan ember becsületesen szerzett vagyonát belegyurja, még pedig annál többet, minél mélyebb volt a moesár, melybe ő bele mászott gyenge jelleme miatt...

Vagy új adósságot csinál, hogy régi adósságát törleszthesse. Mikor azonban bedugul a pénzforrás, akkor ahoz nyulnak, a mi nem az övék s ekkor eidördül kezükben a fegyver, vagy bezárul hátuk mögött a börtön ajtója, melyet a hátramaradt özvegyek, árvák szívet-lelket rázó jajkiáltása követ.

De vannak olyan tolvajságok is, különösen a szegény nép érdekeinél, hol törvényes keretben, törvényes formában, annak cégére alatt hajtatik végre a bűn, mely ellen sokkal nehezebb, sőt tekintve a nép tájékozatlanságát, nem is lehet védekezni, mely képes egész vidékeket, községeket anyagilag tönkre tenni.

Tudják, hogy a hová a szegénység egyszer beköltözik, az már félig elveszett nép és nemzet...

A részegség, az állandó kártyázás, vidám mulatozások között élő, szép ruhában, gyönyörű ruhában, fényes öltözetben megjelenő egyén hasonló ahoz a bizonyos skatulyához, melynek külseje díszlöl ragyog, de belseje szeméttel van tele. S ezek legtöbbször a nép ördögei, kik elviszik, tönkre teszik, koldusbotra juttatják.

Helyesen tennék a főszolgabírák (erről más alkalommal szölok), ha a községi tisztviselők választásánál a községek papjai és tanítóitól tájékozást szereznének a megválasztandók személye felöl, mert a pap és tanító mégis csak ismeri a népet, mellyel minden nap érintkezik s ők meg rosszat bizonyára nem akarnak. Hiszen egész életükön át csak a jót tanítják.

A papok és tanítók pedig fogjanak össze. Vigyázzatok a népre, álljatok a nép jó, becsületes vezetőihez, illetve emberei mellé! Munkálkodjatok velük és értük a közjóért, mert ha a népet temetik, a ti szegyenetek, a ti hibátok elsősorban.

Tudjátok jól, hogy az olyan népnek, mely jólétben él, nem lehetnek nyomorúságban sanyalódó tanítói...

Ifj. Józsa Sándor.

— **Olcsó és szép kiadása róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerüzletében Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt. Angyali kenyér, Igazi égi manna, Mária virágos kertje, A szerelem szent szövetsége, Vezércsillag stb. A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kötésig, minden izlésnek megfelelő imakönyvek érkeztek. Ajánljuk a főt. papság és a jóindulatu hívek figyelmébe. Alkalmi és ünnepi ajándéknak egy szép kötésű imakönyv a legkedvesebb emlék.

Színes képek.

A **zsidók a hidon.** Azzal kapcsolatban, hogy Biharban milyen junkeruralom folyik, felelevenítik egy régi hihari főispánnak esetét.

Történt ugyanis, hogy a megye egyik városa új hidat építtetett. A hidat úgy próbálták ki, hogy a főispán a teherpróbát azzal ejtette meg, hogy a zsidó hitközséget kirendelte a kipróbálandó hidra. Mondván:

— Ha a hid nem szakad le, jó a hid! Ha leszakad még jobb!

Muzsikálnak...

Irta: **Tarcsafalvi Albert.**

Mutatvány szerzőnek: „Székelyföldön c. kötetéből.

Muzsikálnak a faluban,

Muzsikálnak...

Nem legények indulnak el

Katonának;

Három céda bitangol el

Más országba.

Azt siratja Bubé János

Muzsikája.

Telik-mulik a magyarnak

Minden jó nap.

Bubé János vágd a földhöz.

A vonódat,

Vagy kísérd el korcsnépedet

A határig,

S lépj át rajta, ha a szived

Meg nem állit.

Bár hazánkat a nagy Islen

Sokszor verte.

Nem kell neki a bitangok

Gyáva lelke...

Állj be te is, Bubé János,

Árulóknak,

Vagy törd össze szemem előtt

A vonódat.

Akit innen idegenbe

Hajt a sorsa,

Nem kell annak, Bubé János,

Magyar nóta,

Se biztatás hogy mihamar

Visszatérjen:

Csak egy gödör valamelyik

Árokszálen.

HÍREK.

— **Képviselőnk az országgyűlésen.** Dr. Váentsik Ferenc Székelyudvarhely város függetlenségi képviselője — mint mult számban említettük — nagyhatású beszédet tartott a költségvetési felhatalmazás rendén. Miután beszéde kiválóan székelyföldi érdekű dolgokat is tárgyal, azt a gyosirói feljegyzések alapján, egész terjedelmében közölni fogjuk.

— **A katonák gazdasági oktatása** Székelyudvarhelyi! Nem. Nálunk ilyesmiről szó sem esett. Pedig hát itt a Székelyföldön talán a legszükségesebb volna. Mintát is találna erre a vármegyei gazdasági egyesület. Hiszen a „Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület“ — mint a „Köztelek“ írja — e hó 17-én már a veszprémi honvédség részére rendezett gazdasági tanfolyamának hatodik évfolyamát nyitotta meg. A megnyitáson Hunkár Dénes vármegyei főispán elnökölt s megjelent az egész tisztikar Dormándy Henrik alezredes vezetése alatt. A főispán megnyitó beszéde után Kajdacsy Endre egyesületi titkár szólalt fel, aki a *nép gazdasági oktatása terén legeredményesebbnek tartja a tényleges katonai szolgálatot teljesítő gazdasági tanítását*, mert a fegyelemhez és engedelmességhez szoktatott katonákat könnyű oktatni, szorgalomra és kitartásra ösztönzi a

tanfolyamra önként jelentkező tanulókat. A tanfolyamon az elméleti oktatás hetenként 4 órán át március 15-ig fog tartani, március 15-től június végéig pedig a katonaság gyakorlati oktatására szolgáló parasztmintagazdaságokban gyakorlati gazdasági oktatásban részesülnek a tanfolyam hallgatói. Előadók lesznek: Kajdacsy Endre titkár, a tanfolyam vezetője, Havas Jakab törvényhatósági m. kir. főállatorvos és Halmi Nándor m. kir. gazd. segédfelügyelő. — Hát aztán az ilyesmit nálunk nem lehetne megcsinálni? De bizony nagyon is igen. Azonban a mi vármegyénk főispánja háromszoros főispán lévén, a gazdasági egyesület ügyei iránt való érdeklődésére elenyésző csekély ideje marad. Ezt is leginkább arra fordítja, hogy az egyetlen nyomtatványai vajjon nem az ellenzéki lapot kiadó nyomdában készülnek-e? Így aztán természetesen az ujtások, az intenzívebb munkák is elmaradnak — a közérdek mélységes kárára...

— **Az iparosok szabad lyceumában** e hó 21-én Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző tartott előadást a kartellekről és trösziókről. A nagyszámu hallgatóság figyelmét az alapos tanulmányra valló előadás mindvégig lebilincselte. A Székely Dalárda sikerült ének-számokkal gyönyörködtette a jelenvoltakat. Majd ifj. Izsák István szavalta el zajos tapsokat aratva Petőfi „Kont“-ját. Ma (vasárnap) délután 2 órakor Dr Dobos Ferenc főgimnáziumi tanár tart előadást és Starch Sándor szaval. Az érdeklődő közönséget szívesen látja a rendezőbizottság.

— **Pálinka ő fensége, mint rendező.** E hó 22-én este Székelyderzszen a körsmában többen mulattak. Mikor az állami monopólium remek gyártmánya: a pálinka érezette már a hatását, Dénes Ferenc alsó, Dénes Elek Eleké és Debrí György összeszólalkoztak, minek harcias következményeként Debrí György többször a padok alá került. Majd pedig kireparálandó a vitészségén ily könnyelműen ejtett csorbát — kést rántott elé és azt Dénes Eleknek mellébe szurta. Ugy Dénes Eleket, mint Debrí Györgyöt a székelyudvarhelyi kórházba szállították. Így volt premier-je a Farkas Pál „Varsányi csatá“-jának Székelyderzszer. A rendezői tisztet pedig az ő szokott állami fötényességével: „Pálinka“ őfensége látta el. Ez azonban csak egy eset. Érdemes lenne az egész vármegyében az összes községek hasonló eseteit feljegyezni csak egy napon. Micsoda torzkép kerülne felszínre ebből!... Csodájára járna talán még Lukács László pénzügyminiszter ur is; nagyító üvegen szemlélvén a vármegye közigazgatási bizottságának elmosódott, olvashatatlan alakban kiadott rendelkezését...

— **Polgári fillérestéiy.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyző egyesület e hó 30-iki fillérestéiyét Hodor Berta és Csoma Emma rendezik. Breuer Rezső felolvas, Rájk József szaval, Kertész Béla hegedűszólót játszik, Gál Rózsika monologot és Benedek Elek magánjelenetet ad elő.

— **A vasuti díjak emelése.** A mérhetetlen drágasághoz most a vasuti menetdíjak felemelése is fenyegetőleg lép fel. A kormány e téren olyan horribilis áremelést tervez, amellyel nemcsak magát az intézményt fogja tönkre tenni, hanem kiszámíthatatlan károsodást okoz az ország lakosságának. A tervezett díjemelés szerint a 750 kilométernyi távolságban s így Székelyudvarhelytől Budapestig gyorsvonatokon az I. o. az eddigi 30 K helyett 56 K 10 f, II. oszt. 20 K helyett 36. 80 f és III. o. 12 K helyett 26 K 46 fillért kell majd fizetni. A díjemelés tehát 87, 81 és 120 százalék. Ez ellen mindenkinek tiltakoznia kell, aki józan ésszel bír. Hiszen ha életbe léptetik ezt az iszonyú áremelést, az országnak minden vérkeringése megszűnik. A vasuti tarfiaemelést ellen a

brassói kereskedelmi és iparkamara terjedelmes felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez. Brassó város is állást foglalt a vasuti díjfelemelés ellen, Reméljük, hogy a vármegyék és városok mindnyájan felemelik tiltakozásukat. Ez nem politika, hanem a legegésztőbb szükségletet jelentő gazdasági, ipari és kereskedelmi kérdés, tehát mindenkit egyformán érdeklő ügy.

— **Tánciskola ma.** Simkovits József okl. táncmester, akit pár nap óta szívesen üdvözlöl idejövetele alkalmából a közönség, tánciskolai tanfolyamát ma (vasárnap) a Budapest-szálló termében megnyitja. Simkovits táncmester évek óta bírja Székelyudvarhely város közönségének bizalmát. Minden iskola vezetője és mindegyik szülő nyugodt lelkiismerettel engedi hozzá a tanítványokat, mert tőle csak jót és jól tanulhat. Szeretettel, nagy figyelemmel oktatja növendékeit s lépést tart a kor követelményeivel. Beiratkozni lehet a tánciskolai helyiségben.

— **Nagy panama a székesfővárosban.** A fővárosi államrendőrségnek ismét nagy sikere van és ez a siker ismételtén Dr farsádi Sándor László rendőrkapitány, valamint Czövek Sándor rendőrfogalmazó nevéhez fűződik. Olyan nehéz problémát oldottak meg, amelyen már évek óta hiába törték a fejüket a legkitünőbb építőművészek. Dr Sándor kapitány irányítása mellett, fél év óta a legnagyobb kitartással, az igazi székely embert jellemző páratlan szívóssággal működtek, míg végre leleplezheték az építkezéseknél üzött, óriási károkat okozott csalóbandát. Valamennyi építkezésnél ugyanis évek óta majdnem kétszeresen túlhaladta a költség az előirányzatot, holott a szállított anyagoknak jóformán csak fele volt benne az épületben. Ezt állították a szakértő építőmesterek s panaszolták a rendőrségnek. Fél év kellett, míg a bűnösöket megfoghatták és a bűnlajstromokat e furfangos ügyben összeállították. Kiderítették, hogy a téglagyárostól kezdve a szállító és az építési alkalmazottak is összejátszottak s így üzték rendszeresen a csalásokat. Egyelőre Bród Ernő téglagyárost és Frank Bernát fuvarost letartóztatták.

— **Budapestre utazó** t. olvasóink a főváros legújabb és legmodernebb szállodájában az „Excelsior“-ban, VIII. Rákóczy-ut 72. (Tulajdonos: Aczél Miksa) szállanak meg, a hol minden szoba meleg-hideg víz, központi fűtés, villanyal stb. van ellátva. Szobák naponta 5 koronától feljebb kaphatók. Reggeli, ásványvíz, ruhavasalás és beretválkozás a szobaárban foglaltatik. Telefon 140—72.

— **Ertesítés.** A székelyudvarhelyi Tisztviselői kör évi rendes közgyűlését folyó évi február hó 1-én d. u. 6 órakor tartja a kör helyiségében, a mely alkalomra a kör tagjait tisztelettel meghívja. Közgyűlés után özv Bodrogi Sándorné vendéglőjében társasvacsora lesz.

— **Országos érdeklődés** a Tanítók gyógyfürdője és üdülőtelepe iránt. Megbízható helyről örömmel vesszük híret, hogy a tanítók alapítás alatt álló, társadalmi gyógyfürdője, üdülő és gyermek nyaraló telepe iránt, az egész ország területén nap-nap után igen meleg érdeklődés, általános támogatás nyilvánul meg. Székelyudvarhely város képviselő testülete midőn nagyobb mennyiségű részvényt jegyzett, meleg hangu atíratban kereste meg Magyarország összes városainak és nagyobb községeinek képviselőtestületét: a tanítók fürdőjének részvények jegyzésével való támogatása érdekében. A Tanítóegyesületek Országos Szövetsége külön felhívásban ajánlja támogatásra a tanítósnak ezen alapítást. Az Udvarhelyvármegyei Tanítóegyesület lelkes elhatározása alapján, erejéhez mért tömeges részvény jegyzés után, kérelemmel járul a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a szervezendő gyermek nyaraló telep javára engedélyezzen az ország összes népiskoláiban

gyűjtést. Az ország különböző vidékein lelkes tanítók részvény jegyzésre és további pártolásra szervezik az egész helyi társadalmat. Bankok ajánlják fel legmesszebb menő támogatásukat, hitel és fogyasztási szövetkezetek sietnek részvény-jegyzéseikkel bebizonyítani, hogy a tanítósnak nemcsak üzleti munkásságát kívánják, de közérdekű ügyeinek támogatásánál is ott vannak. De nincsen egyetlen foglalkozású kör, melyből az emberek ne a legmelegebb érdeklődéssel szemlélnék és támogatnák ezen, a közjavára és végtelen nagy hasznára megalkotni tervezett társadalmi zóna fürdő és üdülő telep ügyét. Magyarország sösztanítósnak, tanulóifjúságának és az egész társadalomnak használatára és gyógyulására megteremteni egy teljesen modern berendezésű s e mellett olcsó zóna árszabású, az évnek minden részében használat, illetve szezon alatt álló hideg, meleg és gőzfürdővel kapcsolatos gyógyfürdőt a Székelyudvarhely határában levő Szejke-fürdőn; a felnőttek és gyermekek üdülő és nyaraló telepét a kitünő levegőjű, ivó és fürdői gyógyborvizű nagybaconi (Erdővidék) Uzonka-fürdőn a kijelölt cél, melynek szervezése a tervezett részvénytársasági alapon már ez idő szerint is biztosítva lévén, igen sokan az építendő magánvilla telkek után érdeklődnek és tesznek előjegyzéseket. A tanítók társadalmi fürdője és üdülőtelepe az egész hazai közönség és gyermek sereg közegészség ügyét kívánja hathatósan szolgálni zóna rendszerrel, miért is azt az egész közönségnek meleg pártolására a kibocsátott részvényeinek jegyzésével való támogatására a legmelegebben ajánljuk. A részvénytársaság szervezési munkálatait Gyermes Mihály ig. tanító Székelyudvarhelyt végzi, aki bármilyen irányú tájékoztatást készséggel megad és prospektust küld.

— **Zökkenő.** Így szokta nevezni a székely azt az utmelyedést, mely valóságos réme a szekéren és kocsin közlekedő embereknek. Ilyen „zökkenő“ szokott lenni Székelyudvarhelyt, az állami szakiskola épületének szegletétől a törvényhatósági utvonalon keresztül. Jó lenne, ha annak eltüntetéséről valaki gondoskodnék. Az ott közlekedők hálás elismerésén kívül, hátha még valamelyik község diszpolgársága is kijárna érte.

— **Nőtlen katonatisztnak** vagy másnak egy csinosan butorozott szoba azonnal, esetleg február 1-től kiadó. Cim e lap kiadóhivatalában.

— **Unitárius biblia.** Az iskolai év beálltával oly nagy kereslete volt a Tarcsafalvi Albert kolozsvári áll. igazgató-tanító, az Erdélyi Irodalmi Társaság agilis tagja által gyönyörűen megírt „Bibliai Történetek“ című elemi iskolai III—IV. o. tankönyvnek, hogy a raktáron volt nagyobb készlet, hirtelen kifogyott. Új kiadást kellett sajtó alá rendezni és ez a kiadás már megjelent. A két évre szóló könyv ára iskolai kötésben 1 K. Tíz koronán felüli rendeléseket a tiszt. papság és tanító urak címére (ha az összeget előre beküldik), bérmentve teljesít: Betegh Pál könyvkiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

Törvénykezés.

A cselédszerződés felbontása. Felmerült eset alkalmából elvi határozatban mondotta ki a földmivelésügyi miniszter, hogy a gazda és cseléd közti szolgálati szerződést nem a hatóság bontja fel, hanem a határozatban csak azt állapítja meg, hogy a szolgálati szerződésnek valamelyik fél részéről történt felbontása jogos volt-e vagy sem.

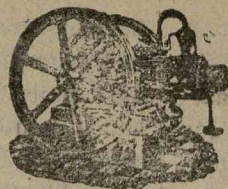
— **A község közterületein összegyűlő vizek továbbvezetése.** Fölmerült esetről ki-fotyólag elvi határozatban mondotta ki a földmivelésügyi miniszter, hogy a község közterületein összegyűlő vizek továbbvezetéséről való gondoskodás nem a szomszédos telektulajdonosok, hanem a község közönségének a feladata.

„CLIMAX“
nyersolajmotor.

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemerő. Versenyképes árak
elsőrangú minőség. Több ezer referencia

Pénzt
takarít meg!

Bachrich és Társa

motorgyári fióktelen
Budapest V/41 Szabadságtér 17 sz.
(Tözsdepalota)
Telefonsz. 71-01. Sörgönc. CLIMAX

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Szerkesztette: Pálmay József
Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart
kapható; Betegh Pál könyvkiadónál
Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállít-
ott, az egyes családok cízeireve-
illusztrált mű, igen becses család-
örténeti adatokat tartalmaz

1848 eredeti francia angol
és amerikai toalett-
modell közül a BU-
DAPESTI BAZÁR egy évfolyamá-
ban. Előfizetési ára: **negyedévre**
2 korona. Ingyen mutatvány szá-
mot küld a „BUDAPESTI BAZÁR”
kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u.
22. (Budapesti Bazár-ház.)

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Hedgyes.

Legjobb beszerzési forrás ter-
mészetadta valódi erdélyi hegyi
borekban. Hordókban és palac-
kokban. Kitűnő sajáttermés és
vörös borek.

RETHY BELA
PEMENTE FÜ CUKORKA
1861-60 TITK.

Köhögés, rekedtség és hurut
ellen nincs jobb a
Réthyféle pem etefü cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és
határozottan Réthy-félet kérjünk,
mivel sok haszontalan utánzata van.
Az eredetinek minden egyes darab
káján rajta van a „Réthy” név
dobozára 60 f. Mindonütt kapható.
Csak **RETHY-félet** fogad-
janak el!

az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát
Székely-Udvarhelyben

Február elején megnyílik —
Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. a.
az új férfi és női divataruház

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka
készruhákban, női kosztümök, pongyolák és külön-
féle bluzekban. Állandó raktár mindenféle női és
férfi divatcikkben.

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller
pótléka

egy régiónak bizonyult házi szer, mely már sok év
óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvénynek,
..... oszdnál és meghűléseknel. ....

Figyelmeztetés. Silányhamisítványok miatt be-
vásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K1.40 és K2.—
és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Névjegyek
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint **gyász-
jelentések**

ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
kálatok izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek

Betegh Pál
villamos üzemre berendezett
könyvnyomdát és könyv-
kötő-intézetében Székely-
udvarhelyt, Kossuth-utca
31. sz. alatt.

521—912 tkvi. sz.

Hirdetmény

Vargyas község telekkönyve bir-
tokszabályozás következtében át-
alakított és ezzel egyidejűleg azok
ra az ingatlanokra nézve melyekre
az 1886. évi XXIX. t. c. és az 1889.
évi XXXVIII. t. c. 1891. évi XVI. t. c.
cikk a tényleges birtokos tulaj-
donjogának bejegyzését rendelik az
1892. évi: XXIX. t. c.-cikkben szabá-
lyozott eljárás a telekkönyvi bejegy-
zések helyesbítésével kapcsolatosan
foganatosított.

ez azzal a felhívással tételük közzé:

1. hogy mindazok kik az 1886.
XXIX. t. c. 15 és 17 § ai alapján
ideértve a §-oknak az 1889: XXXVII.
t. c. 5 és 6 § aiban és az 1891:
XVI t. c. 15 § a) pontján foglalt ki-
egészítéseit is — valamint az 1889
XXXVIII t. c. 7 §-a és az 1891-
XVI t. c. 15 § b) pontja alapján
történt törlések érvénytelenségét ki-
mutathatják e végből törlési kereset-
töket hat hónap alatt vagyis 1912.
évi augusztus hó 2. napjáig bezárólag
a telekkönyvi hatósághoz nyújtják
be, mert az ezen meg nem hozza-
bitható záros határidő eltelte után
indított törlési kereset annak a har-
madik személynek, aki időközben
nyilvánkönyvi jogot szerzett hátra-
nyára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886
XXIX t. c. 16 és 17 § ainak esetel-
ben ideértve az alábbi §-nak az
1889: XXXVIII t. c. 5 és 6 §-aiban
foglalt kiegészítéseit is — a tény-

leges birtokos tulajdonjogának be-
jegyzése ellenében ellentmondással
élni kívánnak, írásbeli ellentmondá-
sukat hat hónap alatt vagyis 1912
évi augusztus hó 2 napjáig bezáró-
lag a telekkönyvi hatósághoz nyujt-
sák be, met ezen meg nem hozza-
bitható záros határidő eltelte után
ellentmondásuk többé figyelembe
véletni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telek-
könyv átalakítása tárgyában tett
intézkedések által nem különbben
azok, akik az 1 és 2. pontban kö-
rülírt eseteken kívül az 1892: XXIX
t. c. szerinti eljárás és az ennek
folyamán történt bejegyzések által
előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat
bármily irányban sértve vélik —
ideértve azokat is, akik a tulajdon-
jog arányának az 1889 XXXVIII
t. c. 16 §-a alapján történt bejegy-
zést sérelmesnek találják — e te-
kintetben felszólalásukat tartalmazó
kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz
hat hónap alatt vagyis 1912
évi augusztus hó 2 napjáig bezárólag
nyújtják be, mert ezen meg nem
hozabbitható záros határidő eltelte
után az átalakításkor közbejött é-
ves bevezetésből származó bármily
nemű igényeket jó hiszemű 3-ik szem-
ély irányában többé nem érvényesíthetik,
az említett bejegyzéseket pedig csak
a törvény rendes útján és csak idő-
közben nyilvánkönyvi jogokat szer-
zett harmadik személyek jogainak
sérlem nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a
felek, akik a kiküldötnék eredeti
okiratokat adtak az, hogy a mennyi-

ben azokhoz egyszersmind egyszerű
másolatokat is csatoltak, vagy ügye-
deket pótlólag benyújtanak, az ere-
detteket a telekkönyvi hatóságnál
nyelhetik.

A kir. járásbíróság telekkönyvi
hatóság.

Oklánd, 1912 évi január 24-én.

DR FÖLDES s.k. kir. jbiró

A kiadmány hitelleül -

Wermescher kir. tkveze ő.

Meghívó

A székelyudvarhelyi Zálog-
köcsön Intézet és Béti Pénz-
tár 1912. évi február hó 18-án
d. e. 10 órakor Székelyudvar-
helyt, hivatalos helyiségében

közgyűlést

tart, a melyre az érdekeltek
tisztelttel! meghívatnak

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a
lefolyt üzleti évről és a zár-
számadás bemutatása.
2. A felügyelő bizottság je-
lentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Egy helyettes igazgató
választás.
5. Alapítke felemelés és ez-
zel kapcsolatosan az alapsza-
bály 2-ik §-ának módosítása.

B O R I!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

Élyegzők és pe-
csétnyomók min-
denféle kivitelben
gyári áron pontosan
hibátlan szövegezés-
sel kaphatók „Szé-
kely-Udvarhely” ki-
adóhivatalában (Be-
tegh Pál könyv- és
papír kereskedésé-
ben) Székelyudvar-
helyt Vidéki megren-

deléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

6. Alapszabályszerű időben
beadott indítványok tárgyalása
ese leg az alapszabályok ezek-
kel kapcsolatos szakaszainak
különösen a 88 §-nak módosítá-
tása.

A közgyűlése, csak az bi-
szavazati joggal, ki az alapsza-
bályok 60. §-a értelmében rész-
vényeit a még le nem jár-
szelvényekkel együtt a közgyű-
lést megelőző nap d. u. 5 órá-
jáig a intézet pénztárához le-
teszi. **AZ IGAZGATÓSÁG**

9. Sz.

Tölgyfa árverezési hirdetmény.

A Székely szaldobosi közbirtokos-
ság udvarhelyvármegye közigazgatá-
si Erdészeti bizottságnak 647-
911. meghatározatával az A. ü. a
34. asztagába 105 8 k. holdján
levő és az A és B. ü. o. ban szor-
ványosan engedélyezett kijelölt 2520
darab koros tölgyfát a mely 1962
kbn. és 2267. kbn. tűzifára becsül-
telett.

Székely Szaldobos község házában
1912 év február 27-én d. e. 10 ora-
kor zárt ajánlatokkal összekötött
szóbeli nyilvános árverésen kikiáltá-
si áron felül tövön az Erdőben
eladja.

Kikiáltási ár 54327 korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 szá-
zaléka Pot és uto ajánlatok nem
fogadtnak el részletes becslés ár-
verezési és szerződési feltételek a
vargyasi m. k. járási erdőgondnok-
ságnál és az alolirotnál megtekint-
hetők.

Székely Szaldobos 1912. jan! 23.

Kolumbán Balázs
b. elnök.

Betegh Pál könyvnyomdátó és könyvkötő-intézet Székelyudvarhely